

Tõuparandustööst tootmismesia tingimustes

Töövõtulepingu PR-5-4.1-3 täitmise aruanne

Lepingu täitja – Jaanus Tull

Töö on teostatud 2009.aastal Eesti mesindusprogrammi raames, mida toetab Euroopa Liit

Tõuparandusmesila kirjeldus.

Mesila asub Lõuna-Eestis, Valga, Võru maakonna, Taheva, Karula, Mõniste valla territooriumil. Mesila on paigutatud 16 erinevasse gruppi. Mesila grupid paiknevad Koiva-Mustjõe hoiualal ja Karula kõrgustiku ääre aladel. Mesila grupi keskmine suurus on 14 mesilasperet. Kaugus kahe äärmise mesila grupi vahel on ~35 km. Mesila gruppide omavaheline kaugus on minimaalselt 1 km. Enamike gruppide omavaheline kaugus on 3-5 km.

Mesindamiseks kasutan styrox korpustarusid. Peamine raami mõõt on Langstroth, kuid viimastel aastatel olen lisaks hakanud kasutama ka Ferrari raami mõõduga korpusi (meekorpustena).

Viimased üheksa aastat olen kasutanud mesilas Itaalia rassi mesilasi. Mida on toodud Soomest kui ka ühel aastal prooviks Itaalia mäestikust.

Eelmise aasta andmed paljundusperede kohta.

Käesoleval 2009 aastal paljundasin enda ja ka teiste mesinike tarbeks järgmistest peredest, mille talvekindlus on hinnatud 2008-2009 aasta talve põhjal ja teised hinnangud antud 2008 mesindusaasta kohta. Selle tulemusena valisin nimetatud pered paljundamiseks välja, kusjuures 2009-2010 aastal on vaatluse all kõik sellel 2008 aastal paljundatud tütarde pered, et paremini saada ülevaadet valikute mõjust.

1.**KÕ10** Ema Kajander Itaalia 2008.a.

Talvekindlus 5, Sülemlemine 5, Temperament 5, Haiguskindlus 5, Tigidus 5, Meetoodang 30 kg

2.**PAR5** Ema A.Seppälä 2008.a. Itaalia

Talvekindlus 5, Sülemlemine 5, Temperament 5, Haiguskindlus 5, Tigidus 5, Meetoodang 28 kg

3.U1 Ema KÕ15 2008.a. Itaalia (Ema Nuutero 2007.a. Itaalia)

Talvekindlus 5, Sülemlemine 5, Temperament 5, Haiguskindlus 5, Tigidus 5, Meetoodang 35 kg

4.U13 Ema KÕ15 2008.a. Itaalia (Ema Nuutero 2007.a. Itaalia)

Talvekindlus 5, Sülemlemine 5, Temperament 5, Haiguskindlus 5, Tigidus 5, Meetoodang 35 kg

5.KÕ m15 Ema M15 2008.a. Itaalia

Talvekindlus 5, Sülemlemine 5, Temperament 4, Haiguskindlus 5, Tigidus 5, Meetoodang 30 kg

6.**KÕR7** Ema Kaj 2008.a. Itaalia

Talvekindlus 5, Sülemlemine 5, Temperament 4, Haiguskindlus 5, Tigidus 5, Meetoodang 25 kg

2009 aasta hindamise algandmed

Pere nr.	Talvekindlus	Üld hinne
1. Pere nr : KÕ10	<u>5</u>	<u>5</u>
2. Pere nr:KÕR4	4	4
3. Pere nr:KÕR5	4	4
4. Pere nr: KÕR7	<u>5</u>	<u>5</u>
5. Pere nr:KÕR14,1	4	4
6. Pere nr: PAR5	<u>5</u>	<u>4</u>
7. Pere nr:KAL3	4	4
8. Pere nr:KAL8	4	5
9. Pere nr:KAL11	3	3

Hindamises olnud Soomest toodud üheksast mesilasperest valisin välja paljundamiseks kolm emapere, need on KÕ10, KÕR7 ja PAR5 teistest peredest sellel aastal ei paljunatud. Kuna kolm emapere on minu mesilas emadekasvatamiseks ebapiisav siis valisin lisaks neile veel kolm heade näitajatega emapere, U1, U13 ja KÕ m15. Igast emaperest kasvasin keskmiselt 30-50 uut mesilasema.

Hinnangu kriteeriumid (skaala 1-5):

Sama mis Tõuparanduse I etapis.

Mesilasperede numbrid tulenevad mesilasgrupi nimest-asukohast ja grupis paiknemise numeratsioonist.

2009 aastal sain Soomest täienduseks ja tõuparanduse projekti raames neli itaalia rassi mesilasema.

Saadud mesilasemade andmise viisi kirjeldus.

Sel korral andsin uued tõuemad ettevalmistatud põhiperedesse.

Põhiperede ettevalmistus. Kaks päeva enne mesilasemade saabumist otsisin p õhiperes ema ülesse ja sulgesin ta kinnisesse saatepuuri. Uute mesilasemade saabudes eemaldasin ema juurest saatemesilased, tarust võtsin välja vana mesilasema ja samasse kohta asetasin puuri koos uue mesilasemaga. Puuri ava eest eemaldasin plast sulguri, et mesilased saaksid vabastada puurist ema. Kolme päeva möödudes kontrollisin emade vastuvõttu. Kõik neli mesilasema oli vastuvõetud ja ka alustanud munemist.

Perede edasine areng. Kinnishaudme hulk ja ühtlikus.

Perede edasine areng toimus vastavalt praegusele aastaajale kahanevalt, kus mesilaste arvukus mesilasperes väheneb ja mesilaspere valmistub talviseks perioodiks .

2009 aastal saadud mesilasemade seis augustis.

Pere nr.	Haudmehulk	Korpuste arv, Mesilastega kaetud kärgede arv	Haudmehülja ühtlus	Talvesööda kogus
1. Pere nr :LA8	5 haudmekärge	IHK 20 kärge	ühtlane haue	~25 kg
2. Pere nr:LA11	3 haudmekärge	IK 10 kärge	ühtlane haue	~18 kg
3. Pere nr:KÖR21	5 haudmekärge	IHK 20 kärge	ühtlane haue	~25 kg
4. Pere nr:KÖR23	4 haudmekärge	IHK 20 kärge	ühtlane haue	~25 kg

26.augustil 2009 oli kinnisahudme hulk programmis osalevates mesilaperedes järgmine:

Pere nr.	Haudmehulk	Korpuste arv, Mesilastega kaetud kärgede arv	Haudmehülja ühtlus	Talvesööda kogus
1. Pere nr :KÖ10	5 haudmekärge	IHK 20 kärge	ühtlane haue	~25 kg
2. Pere nr:KÖR4	4 haudmekärge	IK 10 kärge	ühtlane haue	~18 kg
3. Pere nr:KÖR5	6 haudmekärge	IHK 20 kärge	ühtlane haue	~25 kg
4. Pere nr:KÖR7	5 haudmekärge	IHK 20 kärge	ühtlane haue	~25 kg
5. Pere nr:KÖR14,1	4 haudmekärge	IK 10 kärge	ühtlane haue	~18 kg
6. Pere nr:PAR5	4 haudmekärge	IK 10 kärge	ühtlane haue	~18 kg
7. Pere nr:KAL3	5 haudmekärge	IK 10 kärge	ühtlane haue	~18 kg
8. Pere nr:KAL8	4 haudmekärge	IK 10 kärge	ühtlane haue	~18 kg
9. Pere nr:KAL11	6 haudmekärge	IHK 20 kärge	ühtlane haue	~25 kg

2009 aastal sain programmi raames testimiseks ja kasutamiseks uut tüüpi paarumistarusid.

Uued paarumistarud võtsin kasutusele, kuna mesinike vajadus korralike mesilasemade järgi on suurenemas.

Kirjeldan mõningaid tähelepanekuid mis ilmnedid esimesel tarude kasutamise perioodi jooksul:

Plussid:

1. Kärgi saab ühe kaupa tarust väljavõtta
2. Kuna kärgede ala on suurem varem kasutatud paarumistarudest siis panin uutesse tarukestesse rohkem mesilasi nii 3-4 dl.
3. Mesilasi saab lendama panna selliselt, et mesilasema ei pääse välja.
4. Paarumistarule saab vajadusel lisada korpuseid juurde, kui mesilastel jääb ruumi kitsaks.
5. Transpordida on parem, kuna tarud püsivad kindlalt üksteise otsas.

Väikesed miinused:

1. Viieendat kärge ei saa lisada, kuna söödakasti sein segab mesilastel korralikult kärge ehitada, kuid see on väike miinus, sest hea on kui söödakastis on sööta mesilastele halbade ilmade tarbeks.

Kokkuvõttes uut tüüpi paarumistarud sobivad meie mesilates kasutamiseks.

Talveks ettevalmistus. Söötmine, haiguste tõrje, talveks jääv meekogus, raamide arv ja mesilastega kaetud kärjetänavate arv.

19 ja 20 augustil eemaldasid mesilasperedest üleliigsed meekorpused ja pesaosast üleliigsed meekärjed. Eemaldatud meekärgede asemele asetasin helepruunid ülesehitatud kärjed. Kõikidele mesilasperedele jätan kindlasti kaks suurakärge, mis on vajalik mesilaspere kevadiseks arenguks (suurakärjed asetan korpuses äärelt teiseks kärjeks, selliselt jäävad nad mõlemalt poolt ümbritsema pesa osa). Mesilasperede koondamist hindan silma järgi, et kui ikka mesilasi ei mahu ühte korpusesse ära siis jätan talveks kahe korpuse peale. Kuus mesilasperet jätsin ühe korpuse peale (Langstroth kärge 10 tk) ja kolm mesilasperet kahe korpuse peale (Langstroth kärge 20 tk). Samal ajal asetasin peale söödanõud, mahtuvusega 15 liitrit. Esimene söötmine toimus 27 augustil, ühe korpuseliste valasin 12 liitrit söödalahust ja kahe korpuseliste 15 liitrit söödalahust. Teistkorda on plaanitud sööta 3 septembril, ühe korpuseliste peredele 12 liitrit ja kahe korpuseliste 15 liitrit. Seejärel kontrollin talvesööda hulka tarus, vajadusel lisan 5-8 liitrit sööta, kuid üldjuhul piisab 24 ja 30 liitrist.

Varroaravi. Varroaravi tegin kahes etapis. I etapp kevadine ravi. Meetod: sipelghappega immutatud plaadid asetan kärjeraamide peale. Plaadi mõõtmed 12x15 cm, kiudplaat on asetatud kilekotti mis on peale sipelghappe lisamist kindlalt suletud. Sipelghapet (85%) võtan immutamiseks 250 ml. Sipelghappe aurustumiseks teen kilekotti 5-6 ümarat ava. Selliselt on plaadid tarus 7-10 päeva.

II etapp sügisene ravi. Apistani ribad asetasin peale meevõtmist koheselt tarru. Ühte tarru paigutasin haudmekorpusesse kaks riba, teise ja kolmanda kärjeraami vahele. Aeg 27.08.2009 kuni 20.09.2009. Vajalik selleks, et talvituma minevad mesilased oleksid elujõulised ja varroakahjustuseta, mis on üheks hea

talvitumise teguritest. Varroalesta olemasolu ja arvukuse kontrollimiseks asetasin kodu grupis 21 augustil koheselt peale apistani ribade tarru paigutamist kolmele mesilaspererele võrkpõhja alla varroalesta püüdmiseks ja loendamiseks vastava põhja, kuhu juba ööpäeva möödudes oli langenud kõikides kolmes kontroll mesilasperes sadu surnud varroalesti, kui oleks jätnud varroaravi tegemise hilisema perioodi peale, näiteks septembri lõpp-oktoobri algus, kui mesilasperes ei ole enam kaanetatud hauet siis selle kuu aja jooksul oleks kõik need sajad varroalestad tugevasti kahjustanud viimast hauet ja seega ka neid mesilasi, kes peaksid pika ja raske talve üle elama.